

Vergaderjaar 1992–1993

23 196

Wijziging van de Wet op de economische delicten en andere wetten met het oog op de verhoging van de straffen gesteld op ernstige milieudelicten, de strafbaarstelling van een aantal feiten als economische delicten en de aanpassing van de indeling van de economische delicten

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 17 september 1993

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar voorlopige bevindingen.

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie toonden zich uitermate ingenomen over het in dit wetsvoorstel erkende belang van de strafverzwaring ten aanzien van ernstige milieudelicten.

De leden van de PvdA-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel dat beoogt bij te dragen tot het scheppen van de voorwaarden waaronder intensievere handhaving effectief kan worden gerealiseerd.

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij waren met de regering van oordeel dat in het bewustzijn van de burgers een milieudelict ernstiger is geworden. In die zin konden zij zich ook voorstellen dat de straffen gesteld op ernstige milieudelicten worden verhoogd.

De leden van de D66-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel dat er in de eerste plaats op gericht is de straffen gesteld op ernstige milieudelicten aanmerkelijk te verzwaren. Zij ondersteunden deze doelstelling en waren dan ook bereid mee te werken aan een spoedige inwerkingtreding van de wet. De handhaving van de milieuwetgeving is gediend bij een verzwaring van de straffen op milieudelicten. In de praktijk is namelijk sprake van een scheefgroei tussen enerzijds de opvattingen over de strafwaardigheid van zeer bedreigende of schadelijke milieudelicten en anderzijds de op die feiten gestelde sancties en daarbij in aanmerking komende opsporingsmogelijkheden.

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (GroenLinks), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van Traa (PvdA), De Hoop Schef-fer (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Jurgens (PvdA), Koffeman (CDA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA) en M. M. van der Burg (PvdA).
Plv. leden: Apostolou (PvdA), Vacature CDA, J. T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Dees (VVD), Te Veldhuis (VVD), Van der Heijden (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Vliegenthart (PvdA), Sipkes (Groen-Links), Scheltema-de Nie (D66), Groenman (D66), Van der Vaart (PvdA), Middel (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), Bijleveld-Schou-ten (CDA), Doelman-Pel (CDA), Hillen (CDA), Stemerink (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA) en Van Heemst (PvdA).

2. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

2.1. Strafverzwaring ernstige milieudelicten

De leden van de PvdA-fractie merkten op dat het verhogen van de strafbedreiging op ernstige milieudelicten niet alleen normbevestigend werkt – de ernst van het misdrijf voor milieu en samenleving wordt beklemtoond – , maar biedt ook een oplossing voor de gesignaleerde belemmeringen in het kader van de feitelijke opsporing van ernstige milieudelicten, nu bij de huidige strafbedreiging ten aanzien van de meeste feiten geen voorlopige hechtenis is toegelaten en dus ook geen gebruik gemaakt kan worden van andere dwangmiddelen.

Deze leden vroegen waarom in geval van ernstige milieudelicten, waarbij bovendien sprake is van aanzienlijk geldelijk gewin, niet is aangesloten bij de in het wetsvoorstel betreffende ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel (21 504) neergelegde (vijfde) boetecategorie. Hoewel in het voorstel inderdaad sprake is van een aanmerkelijke verzwaring van de strafbedreiging had het de leden van de PvdA-fractie toch zeer verbaasd dat, ook waar het gaat om milieudelicten die een ernstige bedreiging vormen voor het milieu en de gezondheid van mensen, de strafbedreiging niet op acht jaren is gesteld, waardoor dergelijke delicten buiten de werkingssfeer van het bij de Kamer aanhangige wetsvoorstel voorbereidingshandelingen (22 268) blijven. Juist waar het gaat om lucratieve, respectievelijk de volksgezondheid bedreigende milieumisdrijven, kan de in beide genoemde wetsvoorstellen voorziene mogelijkheid immers bijdragen tot een meer effectieve aanpak van ernstige milieucriminaliteit, zo meenden deze leden.

De leden van de VVD-fractie hadden bezwaren tegen sommige argumenten voor de strafverzwaring van ernstige milieudelicten. Niet een bijbehorende verjaringstermijn, aldus deze leden, maar de ernst van het feit behoort de strafbedreiging te bepalen.

Ook vonden zij dat eenzelfde redenering gold voor de voorlopige hechtenis. De wetgever moet niet een strafbaar feit met een hogere straf bedreigen om daarmee voorlopige hechtenis mogelijk te maken. Indien het systeem van de voorlopige hechtenis niet toereikend is, ligt het voor de hand dit te wijzigen.

Deze leden wezen erop dat zulks ook geschiedt. Daarbij wordt gekozen om in geval van recidive voorlopige hechtenis eerder mogelijk te maken.

De leden van de VVD-fractie vroegen de regering op het verband tussen deze twee wetsvoorstellen in te gaan.

De leden van de D66-fractie hechtten veel belang aan het feit dat de werkelijke toepassing van de wet wordt meegenomen in de periodieke Voortgangsberichten handhaving milieuwetgeving. Valt uit deze Voortgangsberichten duidelijk op te maken hoe vaak en wanneer welke straffen metterdaad zijn opgelegd?

Deze leden gingen ervan uit dat waar straffen worden opgelegd op grond van de WED eveneens de nieuwe Wet ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel een rol kan spelen. In hoeverre zouden beide wetten op elkaar kunnen inwerken?

2.2. Concentratie van milieudelicten in de WED (artikel 1a)

De leden van de CDA-fractie vroegen in hoeverre de uniformering – door milieudelicten die in afzonderlijke wetten strafbaar zijn gesteld aan te merken als economische delicten – wel zo gestroomlijnd zal verlopen zoals de regering dit in de memorie van toelichting stelt. Deze leden dachten hierbij alleen al aan de niet ondubbelzinnige criteria voor de

kwalificatie van delicten die in de afzonderlijke milieuwetten gebezigd worden. Als voorbeeld (Ontleend aan mr. G.A. Biezeveld en mr. C.A. Zijlstra, NJB 1992/30, blz. 966) voerden zij aan dat het opzettelijk in strijd handelen met voorschriften van de vergunning op grond van de Wet chemische afvalstoffen een overtreding is, terwijl iemand die opzettelijk een voorschrift van een vergunning op grond van de Hinderwet overtreedt, een misdrijf begaat. De leden van de CDA-fractie vroegen of de regering dit evenzeer als een probleem ziet, en zo ja, op welke wijze zij dit probleem zal benaderen.

De leden van de VVD-fractie vonden het voor de overzichtelijkheid van de milieudelicten gewenst dat concentratie daarvan gaat plaatsvinden in de Wet economische delicten artikel 1a.

De leden van de D66-fractie ondersteunden de keuze om de milieudelicten geconcentreerd onder te brengen in de WED. Zij konden zich vinden in de redenering van de regering op dit punt. Bovendien wordt de overzichtelijkheid hierdoor bevorderd, wat de handhaving ten goede komt.

3. Relatie met het strafrechtelijke handhavingsbeleid

De leden van de CDA-fractie merkten op dat de meeste in de WED op te nemen milieuwetten niet zodanig zijn opgesteld dat zij normen bevatten die strafrechtelijk te handhaven zijn; bij de redigering destijds heeft het bestuursrechtelijk uitgangspunt een belangrijke stempel gedrukt op de artikelen. In hoeverre ziet het ministerie van Justitie hierin een bezwaar, zo vroegen de leden van de CDA-fractie. Zij dachten hierbij in het bijzonder aan de (mogelijke) consequenties voor de telastelegging en de bewezenverklaring.

Nu voor de in de WED opgenomen milieudelicten de economische meervoudige kamer van de arrondissementsrechtbank dan wel de politierechter de bevoegde instantie zal zijn die kennis zal gaan nemen van de desbetreffende delicten, zouden de leden van de CDA-fractie graag van de regering vernemen in hoeverre dit consequenties zal hebben voor de personele bezetting respectievelijk organisatie aldaar. Deze leden gingen er vanuit dat de vraag naar specialistische kennis van milieudelicten geen overbodige luxe zou zijn. Is de mogelijkheid van een aparte milieukamer bij de rechtbank overwogen?

4. Organisatorische en financiële consequenties

De leden van de VVD-fractie wezen erop dat naar hun oordeel de organisatorische en financiële consequenties worden onderschat. Weliswaar zijn er in het NMP(+) gelden gereserveerd geweest in verband met prioriteitstelling in opsporing en vervolging van milieudelicten, maar deze zijn naar hun oordeel voor een belangrijk deel reeds besteed. Het voorliggende wetsvoorstel zal daarboven nog extra personele en financiële middelen vergen. Zij vroegen de regering hierop nader in te gaan.

De leden van de D66-fractie merkten op dat het niet alleen relevant is dat de strafmaat wordt verhoogd, maar dat ook het justitieel apparaat voldoende is toegerust om deze straffen op te leggen, daar waar dat nodig is.

De regering geeft aan dat voor de personeelskosten binnen de rechterlijke organisatie reeds vanaf 1990 extra bedragen beschikbaar zijn gesteld. Deze leden wilden weten in hoeverre de formatieplaatsen die vanaf 1990 tot heden met deze extra middelen vervuld konden worden

inderdaad zijn opgevuld. In hoeverre is gebruik gemaakt van de middelen die het ministerie van Justitie respectievelijk van Binnenlandse Zaken hiervoor beschikbaar hadden?

De voorzitter van de commissie,
Swildens-Rozendaal

De griffier van de commissie,
De Gier